

Maataloustyö

Maataloustyössä altistutaan monille tekijöille, jotka voivat aiheuttaa ammattitauteja ja muita terveyshaittoja. Tämän tiedotteen tarkoituksena on edistää työolojen terveellisyttä ja turvallisuutta sekä antaa lisätietoa työntekijöiden altistumista vähentävistä toimista.

Altistuminen

Maataloustyössä esiintyy useita tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittoja. Tuotantosuunta vaikuttaa terveysriskien esiintymiseen; kotieläintiloilla ja kasvinviljelytiloilla vaaratekijät poikkeavat toisistaan.

Kotieläintilojen merkittävimpiä ilman epäpuhtauksia ovat eläinten hilse, eläinperäiset mikrobit, varastopunkit, rehupölyt ja homeet. Lisäksi työssä käsitellään säännöllisesti mm. desinfiointi- ja pesuaineita.

Kasvinviljelytiloilla tyypillisiä altisteita ovat kasvinperäiset pölyt ja homeet, maaperän mikrobit, kasvin-suojeluaineet sekä varastopunkit.

Maatalouden tuotantotiloissa, kuten eläinsuojissa, lietesäiliöissä ja -vaunuissa sekä rehusiiloissa voi esiintyä merkittävässä määrin haitallisia kaasuja, kuten ammoniakkia, rikkivetyä, häkää, hiilidioksidia ja dieselpakokaasuja.

Kaluston korjaus- ja huoltotöissä työntekijä voi altistua öljyille, liuottimille sekä hitsausuuruille.

Ihoa rasittavia tekijöitä ovat runsas pesuaineiden käyttö, märkä ja likainen työ ja ihoa hautovat suojakäsineet.

Maataloustyö voi myös olla fyysisesti kuormittavaa ja meluista. Maataloustyössä tapaturmavaaraa voivat aiheuttaa työvälineet ja -menetelmät sekä tuotantoläimet. Lisäksi työssä korostuvat vuosikellon mukaan toistuvat urakaluontoiset työrupeamat luonnonvoimille altistuen.

Terveyshaitat

Astma ja allerginen nuha voivat kehittyä altistumisesta orgaanisille pölyille (eläinten hilse, jauho-, heinäpöly), homeille ja varastopunkeille. Multaisten kasvien käsittelyssä hengitysvyöhykkeelle nousee maaperän mikrobiepäpuhtauksia, jotka voivat aiheuttaa tai pahentaa astmaa.

Lietteistä vapautuvat haitalliset kaasut voivat aiheuttaa voimakkaita hengitysteiden ärsytysoireita, ärsytysastmaa ja pahimmillaan myrkytyksen. Allerginen alveoliitti (homepölykeuhkosairaus) ja ODTS (organic dust toxic syndrome) ovat kuumeilua ja hengenahdistusta aiheuttavia keuhkosairauksia, jotka johtuvat runsaasta hengitysteiden altistumisesta biologiselle pölylle, kuten homepölylle.

Ärsytysihottuma tai allerginen kosketusihottuma esiintyy tyypillisesti käsien tai käsivarsien iholla, ja se johtuu suorasta kosketuksesta työympäristön aineiden kanssa. Ärsytysihottumaa aiheuttavat mm. käsien likaantuminen ja kastuminen, pesu- ja desinfiointiaineet sekä suojakäsineiden hautova vaikutus. Allergisen kosketusihottuman tyypillisiä aiheuttajia ovat desinfiointi- ja pesuaineet ja kumimateriaalit; kosketusnokkosihottuman aiheuttajia ovat mm. eläinten hilse ja jauhot.

Kasvinsuojeluaineet voivat aiheuttaa ihon ja hengitysteiden ärsytysoireita ja harvemmin allergiaa tai myrkytyksiä. Bakteerien tai virusten aiheuttamia tauteja ovat mm. myyrien ulostepölyn aiheuttama myyräkuume, punkkien levittämä borreliosi, hyttysten levittämä jänisrutto sekä eläintiloilla esiintyvät ihosairaudet lypsäjänkyhmy ja sikaruusu.

Muita maataloustyössä esiintyviä terveyshaittoja ovat kuulon alenema sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Yrittäjän työhön liittyvät vastuut ja sitova työympäristö voivat kuormittaa henkisesti.

Haittojen vähentäminen

Terveyshaittojen vähentämiseksi työpaikalla on tutustuttava käytettyihin aineisiin, materiaaleihin ja päästöihin sekä niiden terveysvaikutuksiin. Altistumista on pyrittävä vähentämään ensisijaisesti turvallisilla työtavoilla, työpaikan riittävällä yleis- ja kohdeilmanvaihdolla sekä lisäksi tarvittaessa henkilönsuojaimilla.

Karjanhoitotyöhön soveltuvia hengityksensuojaimia ovat moottoroitu hengityksensuojain eli puhallinlaite ja koko- tai puolinaamari. Suodatin tulee valita tehtäväkohtaisesti: saatavilla on pölyiltä tai kaasuilta suojaavia suodattimia sekä tarvittaessa yhdistelmäsuodattimia.

Eristävää suojainta tarvitaan töissä, joissa on hapenpuutteen vaara tai joissa esiintyy suuria määriä haitallisia kaasuja. Lyhytaikaisissa pölyisissä töissä kertakäyttösuojain on usein riittävä. Hyviä suojakäsineitä ovat vedeltä ja pesuaineilta suojaavat, pitkävartiset nitrilikumikäsineet tai muovikäsineet, joita voidaan

käyttää tarvittaessa puuvillaisen aluskäsineen kanssa. Kemikaalityössä soveltuvan suojakäsineen tyyppin voi tarkistaa käytettävän kemikaalin käyttöturvallisuustiedotteesta.

Lisätietoja maataloustyön vaaroista ja terveyshaittojen ehkäisystä saat osoitteista www.ttl.fi/maatalous ja www.mela.fi

Ohjausta työterveyshuollosta

Suosittelemme tiivistä yhteistyötä työterveyshuoltoon kanssa kaikissa sairastumisiin, oireiluun, suojautumiseen ja työympäristöön liittyvissä asioissa. [Työturvallisuuslain \(738/2002\)](#) mukaan työnantaja on velvollinen tekemään työn vaarojen selvittämisen ja arvioinnin sekä tekemään riittävät toimenpiteet niiden torjumiseksi. Työterveyshuolto toimii asiantuntijana työn terveellisyttä ja turvallisuutta koskevista asioista. Sen tulee tehdä työpaikkaselvitys, jossa työn terveysvaikutukset arvioidaan.

Työterveyshuollon tulee kiinnittää huomiota altistumisen laatuun ja määrään, suojautumiseen, iho-, hengitystie- ja silmäoireisiin sekä oireilevien henkilöiden seurantaan. Terveystarkastukset tulee tehdä Terveydellisen merkityksen arviointiin perustuen yleensä 1-3 vuoden välein.

Mikäli tarvitsette lisätietoja, työpaikkamittauspalveluita tai apua altistumista ehkäiseviin toimenpiteisiin, voitte ottaa yhteyttä Työterveyslaitoksen asiantuntijoihin.

Tuula Liukkonen
johtava asiantuntija
tuula.liukkonen@ttl.fi
+358 30 474 3208

Mauri Mäkelä
tuotepäällikkö
mauri.makela@ttl.fi
+358 30 474 6031